

Con Đường Sự Nghiệp

Thu Cúc Hương Hoài Điệp

Phần 7

Đến năm 1980 nhà nước có chính sách cho dân mở cơ sở gia công hàng xuất khẩu, cũng là lúc anh Tư và anh Sáu tôi được thả về sau 5 năm đi tù cải tạo. Nhân cơ hội này, tôi muốn tạo công ăn việc làm cho anh chị em trong gia đình và bạn bè tôi ở Thành Phố. Tôi quyết định xin nghỉ làm việc cơ quan Nhà Nước, và mở một cơ sở kinh doanh tư nhân dưới dạng Tổ Hợp Gia Công. Nguồn vốn do sự đóng góp của các thành viên trong gia đình tôi. Tổ Hợp sẽ hoạt động dưới sự điều hành của tôi. Mọi thủ tục về cơ sở làm ăn cũng như điều hành Tổ Hợp đã hoàn tất chỉ một tuần nữa sẽ đi vào hoạt động.

Tôi đến phòng Giám Đốc gõ cửa, anh Chín bước ra lên tiếng:

- Em quyết định nghỉ việc thật sao?

Tôi trả lời:

- Dạ, em đã suy nghĩ kỹ rồi anh Chín! Em đã nộp đơn xin thôi việc lên Ban Giám Đốc một tháng qua rồi, em nghỉ anh cũng đã nhận được. Em mong anh đồng ý ký tên cho em nghỉ.

Anh Chín buồn bã trả lời:

- Em thôi việc là sự mất mát lớn của Công Ty. Anh mong em suy nghĩ lại.

Tôi trả lời:

- Không đâu anh Chín! Em nghĩ sẽ có lợi cho Công Ty anh hơn. Từ nay, em sẽ nhận gia công thành phẩm cho các Quận. Sở Ngoại Thương anh sẽ có hàng tốt xuất đi. Công Ty sẽ không còn tình trạng hàng bị trả về nữa. Và lại Công Ty bây giờ đã hoạt động tốt. Em đã bồi dưỡng nghiệp vụ cho các nhân viên tương đối vững chắc, em Nhân có thể thay em điều hành Bộ Phận Tài Vụ rồi! Anh yên tâm cho em nghỉ nha!

Anh Chín lắc đầu trả lời:

- Em đã quyết tâm như vậy! Anh cũng không thể giữ em được. Nếu sau này em muốn quay lại thì đến tìm anh.

Tôi lên tiếng:

- Em cảm ơn anh và Ban Lãnh Đạo Công Ty luôn tạo điều kiện cho em làm việc tốt nơi đây. Em gặp anh lần này, không biết còn cơ hội em gặp lại anh nữa không? Em xin từ giã anh nơi đây, anh chuyển lời chào của em đến anh Tuấn và anh Phong nha!

Anh Chín tiễn tôi ra cửa trong yên lặng và nuối tiếc.

Cơ sở kinh doanh của tôi đặt tại Bến Chương Dương Quận 1, đã đi vào hoạt động dưới sự điều hành của tôi. Mọi người trong gia đình đã được phân công phân nhiệm theo khả năng làm việc của mình:

- * Em Minh (Người em trai thứ 8, kể tôi, sau khi đi tù cải tạo về, em phụ trách lái xe cho Căn tin tôi ở Phước Long) quản lý khâu gia công thành phẩm
- * Chị Hai, thủ quỹ
- * Anh Tư, thủ kho
- * Chị Tư, kiểm soát viên
- * Anh Sáu, thu mua nguyên liệu
- * Em Sương Kế Toán
- * Cháu Hân, áp tải hàng
- * Chú Lộc, kỹ thuật về nông sản
- * Chú Hỷ, kỹ thuật về hải sản
- * Tôi phụ trách kế hoạch và điều hành

Từ ngày thành lập cơ sở tôi bận rộn hơn xưa nhiều. Lịch làm việc của tôi dày đặc mỗi ngày. Tôi làm việc 5 ngày trong tuần, riêng ngày Thứ Bảy và Chủ Nhật thì tôi nghỉ để có thời gian dành cho gia đình. Dù có anh chị em tôi cùng quản lý cơ sở, nhưng chưa ai có kinh nghiệm kinh doanh, do đó, tôi phải bám sát công việc thực hiện các chỉ tiêu kế hoạch mà Công Ty Quận giao phó.

Mỗi ngày từ 6 giờ sáng tôi đã rời nhà để gặp bạn hàng thanh toán tiền lô hàng trước để họ còn kịp quay về thu mua cho chuyến hàng sau. Đến 7 giờ, tôi đến Cơ Sở Gia Công, phân phối công việc cho nhân viên, và giải

quyết những khó khăn của cơ sở. Rồi 8 giờ tôi có mặt ở Công Ty Quận để trao đổi với Ban giám Đốc về hợp đồng gia công, vận chuyển hàng hóa lên xuống tàu. Nhận tiền thanh toán của Công Ty cho lô hàng xuất trước, tạm ứng tiền cho lô hàng sau. Tiếp theo, 9-10 giờ, tôi đến nơi thu mua hàng nguyên liệu sô của anh Sáu để quan sát cách làm việc của đội kỹ thuật chuyên môn thẩm định phẩm chất mặt hàng. Gần 11-12 giờ trưa. tôi tôi dùng cơm cùng gia đình. Buổi chiều từ 1-2 giờ, tôi tiếp khách hàng của cơ sở, rồi 2-3 giờ tôi xuống kho xem nhân viên của Sở Ngoại Thương đến kiểm hàng để bốc xuống tàu. Kế đến 5-6 giờ chiều tôi quay về cơ sở nghe báo cáo hoạt động trong ngày và giải quyết những vấn đề khó khăn. 6-7 giờ chiều tôi ăn tối với gia đình. Buổi tối từ 8-10 giờ, tôi chiêu đãi ban Giám Đốc Công Ty để thảo luận hợp đồng mới.

Đến 10 giờ tối, tôi về nhà là không gian riêng tư của tôi, uống cà phê nghe nhạc một mình dù tôi được ưu tiên vào Maxim thời đó do Công Ty Xuất Khẩu Quận 1 quản lý, anh Phúc và chị Mai mời tôi mỗi ngày nhưng tôi luôn từ chối vì tôi không có hứng thú vui chơi khi thấy bên tôi còn quá nhiều người bất hạnh. Tôi cần thời gian riêng tư cho mình hơn. Trong quá trình hợp tác khai thác gỗ với Sư Đoàn và gia công hàng xuất khẩu nông hải sản cho các Quận Thành Phố, tôi tích lũy được một số vốn kinh doanh và có được một căn nhà khang trang ở Phú Nhuận, Tôi ra riêng, không còn ở chung với ba mẹ tôi ở Nhà Bè nữa. Tôi có một chị quản gia rất trung thành và cẩn mẫn, chăm sóc nhà cửa cho tôi trong khi tôi bận làm việc bên ngoài. Nơi đây là không gian yên tĩnh của tôi sau những giờ làm việc mệt mỏi. Tôi không bao giờ tiếp bất cứ ai tại nơi này ngoài người thân trong gia đình. Tôi không đem công việc về nhà, mọi việc kinh doanh tôi giải quyết ở Cơ Sở Gia Công hoặc các quán cà phê.

Nói chung, Tổ Hợp Gia Công của tôi có nhiệm vụ bán hàng hóa như các loại đậu, cà phê, hạt tiêu, hạt điều, lười ươi, hột é, trầm, quế. v...v... và các loại hải sản khô như trứng muối, lông vịt, vịt lạp v...v... cùng hải sản tươi như tôm, mực đông lạnh v...v... cho 6 quận trong thành phố để họ xuất cảng qua các nước Á Châu. Công Ty Quận hỗ trợ cơ sở tôi về mặt pháp lý, phần kỹ thuật và nguồn vốn mua hàng tôi tự lo. Nhưng vì chỉ tiêu kế hoạch của mỗi quận quá lớn, lên đến hàng ngàn tấn một năm cho mỗi quận nên vốn mua hàng không nhỏ, tôi không đủ vốn kinh doanh nhưng tôi nhờ bạn hàng bán nợ gối đầu cho tôi một nửa, các Công Ty Quận ứng tiền trước cho tôi một nửa. Do đó, tôi có đủ vốn để kinh doanh. Tôi thu mua nguyên liệu sô về, rồi cho qua máy sàn sảy, phân loại. Công nhân lượm lật sạch sẽ, đóng gói bao bì thành phẩm từng loại mặt hàng theo mã số của từng Quận, rồi cho vào kho. Hàng thành phẩm của quận được bán cho Công Ty Ngoại Thương để xuất cảng thu về ngoại tệ. Hàng nào không bị trả về, tôi mới được thanh toán tiền. Tôi may mắn có được sự hợp tác của đội kỹ thuật giỏi và công nhân làm việc xiêng năng nên tôi chưa bị một lô hàng nào trả về.

Cơ sở tôi phát triển mạnh trong những năm 80-82. Trong thời gian làm việc, tôi hướng dẫn cho các Công Ty Quận hợp tác với tôi và huấn luyện Tổ Hợp Gia Công của tôi cách giữ gìn sổ sách chứng từ rõ ràng minh bạch ngay từ đầu nên không vi phạm pháp luật bao giờ. Trong quá trình sản xuất, đôi khi cơ sở cũng có những vấn đề nhỏ nhỏ xảy ra như trường hợp một số công nhân vì nghèo nên ăn cắp hàng hóa được gia công, nhưng tôi luôn thông cảm, tha thứ và giúp đỡ nhân viên của tôi. Tôi rất thương họ vì dưới chế độ Cộng Sản, họ có một cuộc sống rất khó khăn. Ngược lại, họ rất thương mến tôi. Mỗi khi tàu đến bốc hàng sớm hơn qui định, họ làm cả ngày lẫn đêm để cho kịp hàng xuống tàu mà không hề than thở.

Cách làm việc của tôi dựa trên tình yêu thương nhiều hơn lợi nhuận. Tôi luôn mang niềm vui và hy vọng đến với mọi người vì ai cũng khổ dưới chế độ Cộng Sản như tôi trên quê hương Việt Nam bất hạnh này. Nhưng tôi còn may mắn hơn họ nên tôi muốn chia sẻ với mọi người những gì tôi có. Bên cạnh sự thành đạt của tôi có rất nhiều mảnh đời bất hạnh mà tôi chứng kiến mỗi ngày. Phương tiện đi lại làm việc của tôi là xe Honda và xe xích lô. Khi đi làm việc, Sương chở tôi bằng xe Honda nhưng khi đi một mình, tôi thường đi xe xích lô. Tôi rất thương và thông cảm những anh cải tạo mới về chạy xích lô, mỗi người một hoàn cảnh, ai cũng đáng thương hết! Tôi luôn trả tiền trên giá các anh đưa ra để giúp đỡ họ, dù không nhiều nhưng cũng đủ một ngày thu nhập của các anh. Mỗi lần gặp họ, tôi được nghe những tâm tình riêng tư của mỗi người cùng khổ, tôi thật lấy làm xúc động!

Tôi thường điếm tâm sáng bên vỉa hè chợ Tạ Thu Thâu, đôi khi trong lòng chợ Saigon. Mỗi lần như thế tôi đều gặp các em bé đủ lứa tuổi, mặt mày lem luốt, quần áo rách rưới, đi xin tiền và xin đồ ăn dư của khách. Các em bị mấy bà bán hàng không cho lấy đồ ăn dư mà còn xua đuổi như xua một con vật. Mỗi lần như vậy tôi đều thấy tội nghiệp và cho các em tiền. Một hôm tôi gặp 3 em bé, hai trai một gái cũng đến chỗ tôi điếm tâm hàng ngày. Ba em bé này cũng bị đối xử như những em bé trước đây tôi thường thấy. Lần đó, tôi quá xúc động và

đã khóc! Tôi kêu mấy cháu ngồi vào bàn ăn chung với tôi, gọi cho mỗi em một tô thức ăn và một ly nước như tôi. Tôi hỏi một em bé trai lớn nhất trong đám:

- Cháu tên gì?

Cháu trả lời:

- Con tên Tí.

Tôi hỏi tiếp:

- Con mấy tuổi? Hai em đi theo con là bạn hả? Tại sao con đi xin ăn? Ba mẹ con ở đâu?

Tí lanh lợi trả lời:

- Con mười tuổi. Bêb con là em trai con bảy tuổi và em gái con năm tuổi. Gia đình con ở Vùng Kinh Tế Mới, đói quá nên về Thành Phố sống. Ba con đi tù cải tạo, còn mẹ con đang bị bệnh, hiện ở nhà người quen nên anh em con đi xin ăn sống qua ngày.

Tôi rơi nước mắt hỏi tiếp:

- Tối mấy con ngủ ở đâu? Tắm rửa ra sao?

Tí trả lời:

- Tụi con tắm ở vòi nước công cộng, tối ngủ trên các sạp ở chợ.

Tôi ghen ngào lắc đầu than thở cho thân phận người dân quê hương tôi:

- Thế hệ trẻ của đất nước Việt Nam tôi khốn khổ đến như vậy sao!

Các em ngơ ngác nhìn tôi! Tôi chờ qua cơn xúc động! Đợi các em ăn xong và đứng lên. Tôi dúm vào tay Tí một ít tiền nói:

- Con đưa tiền này cho mẹ con chữa bệnh nha!

Tí khẻ gạt đầu rồi dắt hai em đi, tôi cũng đứng lên thanh toán tiền cho bà bán hàng. Bà chủ lên tiếng trách tôi:

- Cô cho tiền mấy người ăn xin này hoài, họ rủ nhau ra đây đứng chờ cô. Khách hàng thấy nhiều kẻ ăn xin quá, họ không dám lại đây ăn nữa. Chúng tôi hết làm ăn, bởi vậy chúng tôi phải đuổi họ đi!

Tôi yên lặng hỏi:

- Sao chị không cho các em đồ ăn dư?

Chủ quán trả lời:

- Thời buổi khó khăn có dư đâu mà cho cô! Tui để dành bán cho người ta nuôi heo.

Tôi lắc đầu chán nản. Đất nước tôi được lãnh đạo kiểu gì mà dân từ trẻ đến già đều nghèo khổ, tình người thì không có.

.....

Mỗi tối, tôi thường chiêu đãi khách hàng có quan hệ kinh doanh với tôi trong những nhà hàng Tàu ở Chợ Lớn, những nhà hàng nổi tiếng như Soái Kinh Lâm, Đồng Khánh, Á Đông. v...v... Những nhà hàng trên có phòng tiếp khách riêng biệt, yên tĩnh, khang trang, nhiều thức ăn ngon, rượu quý. Tôi không biết tại sao các nhà hàng Tàu được chánh quyền Cộng Sản ưu đãi hơn những nhà hàng ở Saigon. Người Tàu lại còn được đi vượt biên tị nạn chính thức, an toàn trong lúc dân miền Nam phải vượt biên bằng đường thủy, đường bộ để rồi một số lớn bỏ mình nơi biển cả hay để xác lại nơi bia rừng.

Hôm nay, tôi chiêu đãi Ban Giám Đốc Quận 1 ở nhà hàng Soái Kinh Lâm. Ông chủ nhà hàng này rất quý trọng tôi, vì tôi đem thêm lợi tức không nhỏ đến cho ông mỗi lần tôi đãi khách. Trong giai đoạn đất nước khó khăn, bên cạnh dân nghèo khổ, mọi người kiếm hai bữa ăn chưa no, ai dư giả để vào những nhà hàng này? Tôi có điều kiện vào nơi này, được mọi người tôn trọng, bởi vì tôi đem đến lợi tức cho họ, nhưng lòng tôi lúc nào cũng ở với tầng lớp nghèo khổ, tôi đã chứng kiến cuộc sống bất hạnh của họ hàng ngày, tôi tự hỏi không biết đến bao giờ họ thật sự có hạnh phúc, tự do và dân chủ.

Tôi bước vào nhà hàng, ông chủ thấy tôi lên tiếng:

- Chúng tôi đã chuẩn bị bàn tiệc theo yêu cầu của cô rồi! Cô Cúc xem có cần gì thêm không?

Tôi vừa đi vừa nói:

- Ông đặt thêm cho tôi một chỗ ngồi nữa nha! Tôi có thêm một vị khách hôm nay!

Ông chủ gạt đầu quay đi, chị Mai, Phó Giám Đốc Quận bước vào với một ông khách khá trẻ trung khoảng 36 tuổi, người hơi thấp, nước da trắng, trông anh đáng đáp của một người trí thức. Chị Mai giới thiệu tôi với anh:

- Đây là cô Cúc, đối tác kinh doanh của Công Ty tôi.

Chị Mai quay sang tôi giới thiệu tiếp:

- Đây là anh Ba DVĐ, anh với chị cùng là sinh viên Văn Khoa đấu tranh ngày xưa. Anh vừa được bổ nhiệm chức vụ Chủ Tịch Quận 1. Sẵn dịp em mời Ban Giám Đốc Quận. Chị muốn giới thiệu anh Ba với em luôn.

Anh Ba đưa tay bắt tay tôi:

- Anh chào em!
- Em hân hạnh được biết anh!

Sau đó, tôi mời anh Ba và chị Mai vào bàn tiệc, cũng đúng lúc anh Phúc, Giám Đốc Công Ty Quận tới. Anh Phúc vội vã lên tiếng:

- Tôi xin lỗi để các đồng chí và cô Cúc chờ!

Chị Mai cười đùa:

- Xin lỗi xuống sao được đồng chí! Một lát chịu phạt đó nha!

Mọi người cùng cười, thức ăn cũng được mang ra. Chị Mai xếp tôi ngồi giữa chị và anh Ba, anh Phúc ngồi kế anh Ba. Chúng tôi vừa ăn, vừa bàn kế hoạch của Công Ty. Anh Phúc lên tiếng:

- Từ ngày Công Ty anh được em cố vấn, đạt chỉ tiêu kế hoạch vượt mức, được Thành Phố khen nên được giao cho nhiều nhiệm vụ mới, ngoài nhiệm vụ chính xuất khẩu, quản lý thêm nhà hàng Maxim, nay lại thêm khâu nhận hàng nước ngoài gửi về, thêm siêu thị mua bán hàng bằng ngoại tệ nữa, cả cửa hàng may mặc và đồ thêu. Anh không biết sẽ còn thêm cái gì nữa? Anh và đồng chí Mai bận rộn quá, làm việc không kịp thở!

Chị Mai tiếp lời:

- Anh đừng có kêu than! Tại Thành Phố giao cái gì anh cũng nhận. Anh không biết từ chối, tôi là người theo anh mới mệt nè!

Qua lại câu chuyện, anh Phúc bắt chợt nhìn anh Ba hỏi:

- Anh Ba chừng nào lấy vợ? Ông định thờ chủ nghĩa độc thân sao?

Anh Ba cười trả lời:

- Tại duyên nợ chưa tới! Vả lại còn nhiều nhiệm vụ nặng nề trước mắt nên em chưa tính!

Chị Mai đổi đề tài:

- Phạt đồng chí Phúc mấy ly bia đây?

Anh Phúc trả lời:

- Trước khi phạt tôi thì các đồng chí phải chúc mừng anh Ba một ly, anh vừa nhận nhiệm vụ mới.

Mọi người đều đồng tình nâng ly bia, chỉ có tôi là cầm ly nước đá lạnh. Anh Ba đưa ly bia cho tôi:

- Anh mời em một ly!

Tôi cười trả lời:

- Em xin lỗi anh Ba, em không uống được rượu và bia. Với ly nước đá lạnh này, em xin chúc mừng anh đạt nhiều kết quả tốt trong nhiệm vụ mới.

Anh Ba khẽ gật:

- Anh cảm ơn lời chúc mừng của em. Em không uống được rượu bia. Vậy em nhấp môi một chút bia được không?

Tôi cười trả lời:

- Dạ không! Anh nói em nhà quê cũng được!

Chị Mai lên tiếng:

- Thôi anh Ba đừng ép! Tánh cô này cương quyết lắm! Khi cô không muốn thì khó thuyết phục! Chúng tôi biết cô nhiều năm rồi! Anh Phúc có tiếng giỏi thuyết phục mà còn chịu thua cô ấy.

Anh Phúc nhìn tôi cười có vẻ như đồng tình với lời chị Mai. Anh nhìn anh Ba nói tiếp:

- Ông biết không? Lúc anh Chín, Giám Đốc Sở Ngoại Thương cử cô ấy xuống làm việc với chúng tôi về việc kinh doanh của hai công ty, lần đầu tiên nhìn thấy cô đại diện anh Chín tôi giận anh Chín vô cùng! Tôi đường đường cũng là một Giám Đốc Công Ty cũng ngang hàng với chức Giám Đốc của anh. Đúng ra, anh phải trực tiếp làm việc với tôi chứ! Sao lại cử một cô bé, mặt non choẹt tới bàn bạc công chuyện với tôi!

Anh Ba cắt lời hỏi:

- Rồi sao nữa?

Anh Phúc cười ồ trả lời:

- Tôi không ngờ cô giỏi thiệt ông! Ký xong hợp đồng bữa trước, bữa sau Công Ty tôi nhận hàng liền. Trước đây, chúng tôi làm việc với ông Chín, cả tháng cũng chẳng thấy giao cái gì cả. Tôi nói với đồng chí Mai "Làm việc với cô Cúc này có lý hơn".

Chị Mai cười tiếp lời:

- Thôi đi anh! Chê cũng anh! Rồi khen cũng anh!

Tất cả chúng tôi cùng cười theo chị Mai. Buổi tiệc chấm dứt trong sự vui vẻ. Tài xế Công Ty đưa chị Mai và tôi về nhà.

Tôi có thói quen uống cà phê nghe nhạc một mình về đêm, sau khi đã tắm sạch bụi đường, Đó là thời gian dễ chịu nhất, tâm hồn tôi được lắng xuống, nhẹ nhàng, êm ả lướt theo dòng nhạc bổng trầm, nhưng giây phút này chẳng kéo dài để tôi hưởng thụ. Nổi buồn trong tôi lại dâng cao hơn, hoài bão chưa thực hiện trở dậy mạnh mẽ hơn, tôi lại suy nghĩ nhiều hơn và tôi nhận thức còn quá nhiều điều tôi phải làm. Mỗi lần, sự mệt mỏi tinh thần đưa dần tôi vào giấc ngủ mơ màng.

Một đêm trôi qua, ngày mới bắt đầu, tôi ngồi dậy bước ra hành lang, hít thở không khí trong lành, làm vài động tác thể dục rồi đi tắm. Tôi đang xấy tóc, nghe tiếng chị Hai, quản gia gõ nhẹ cửa phòng tôi:

- Mời cô xuống dùng điểm tâm!

Tôi lên tiếng:

- Cám ơn chị! Tôi xuống ngay!

Tôi rời bàn phấn xuống phòng ăn, thấy chị Hai đã chuẩn bị cho tôi một tô mì thập cẩm, khói còn nghi ngút và một ly cà phê đen đá nhiều đường, món nước mà tôi ưa thích. Mỗi tuần thứ bảy và chủ nhật là ngày tôi nghỉ làm việc nên thường ăn sáng ở nhà. Chị Hai chăm sóc tôi như chăm sóc người em và tôi thương chị như thương chị ruột của mình.

Chị Hai trước đây giúp việc nhà cho ba mẹ anh Thiện, bạn thân với anh Tư tôi. Chị theo gia đình anh Thiện di cư vào Nam năm 1954. Chị Hai bị một người đồng hương đã có gia đình, dụ chị rồi bỏ, chị phải cưu mang cháu Tuyền là con gái duy nhất bây giờ đã được 15 tuổi, đang học trường Trung Học Lê Văn Duyệt Saigon. Gia đình anh Thiện trước đây cũng khá giả, có căn nhà lớn ở đường Hiền Vương, cho người ta thuê mở tiệm phở "Hiền Vương" nổi tiếng ở Saigon lúc bấy giờ để có thêm thu nhập phụ vào đồng lương lính của anh nuôi sống gia đình. Anh Thiện là chiến sĩ Việt Nam Cộng Hòa, chức vụ Trung Úy ngành Quân Y. Đơn vị anh đóng quân ở Cần Thơ. Vài tuần anh về Saigon thăm cha mẹ một lần. Anh chưa lập gia đình nên chị Hai là người thay anh chăm sóc ba mẹ anh. Mẹ anh Thiện qua đời năm 1974. Gia đình anh chỉ còn hai bố con và mẹ con chị Hai sống với nhau. Ba anh bán căn nhà cho chủ tiệm phở Hiền Vương, đem tiền bỏ hết vào ngân hàng để lấy lãi sống qua ngày và thuê nhà khác ở. Đến 30/4/75, Cộng Sản chiếm miền Nam, toàn bộ tài sản của ba anh Thiện gửi ngân hàng bị mất hết, gia đình anh bắt đầu sống những chuỗi ngày cực kỳ khó khăn. Đến khi anh Thiện đi tù cải tạo, bà chủ nhà đuổi Ba anh và mẹ con chị Hai ra khỏi nhà vì không trả tiền thuê nhà. Ba anh Thiện lâm bệnh nặng, nhà nước đưa vào Viện Dưỡng Lão rồi ba anh chết ở đó. Mẹ con chị Hai bị đuổi đi Kinh Tế Mới. Chị Hai đến tìm tôi, xin tôi giúp đỡ mẹ con chị. Lúc đó, tôi đang làm việc ở Bộ Kinh Tế cũ của Việt Nam CH. Tôi cũng đang đứng trước hoàn cảnh khó khăn, nhưng tôi không thể bỏ mẹ con chị Hai bơ vơ nên cưu mang mẹ con chị về sống chung với tôi, khi đó tôi còn ở chung với ba mẹ tôi ở Quận Nhà Bè.

.....

Điểm tâm xong, tôi đón xe xích lô đi một vòng chợ Saigon mua vài thứ cần dùng. Nhìn thấy dãy sạp bán sách báo cũ, tôi nhớ đến chị Yến Kim, bạn thân của tôi, cũng có sạp bán sách trong này. Tôi bảo anh chạy xe dừng lại cho tôi xuống. Chị Yến Kim lớn hơn tôi 3 tuổi, chị không học cùng lớp nhưng cùng học chung trường với tôi thời trung học. Tôi quen chị qua trung gian một người bạn, rồi từ đó chúng tôi thân nhau. Anh Đông, chồng chị là Đại Úy Hải Quân, chuyên lái tàu thời Việt Nam Cộng Hòa. Anh cũng bị đi tù cải tạo tận ngoài Bắc để lại cho chị bào thai mới 5 tháng. Nhà chị bị Công Sản tịch thu nên chị về ở nhờ nhà mẹ chị. Hoàn cảnh của chị không thể sống vùng Kinh Tế Mới được với mẹ già, con thơ nên tôi giúp chị một số vốn mở sạp bán sách báo cũ để chị kiếm sống qua ngày nuôi mẹ già con thơ và nuôi chồng trong ngục tù Cộng Sản.

Tôi đến gần sạp, chị Yến Kim thấy tôi vội vã chạy ra nắm tay tôi mừng rỡ:

- Em khỏe không? Trông em gầy quá!

Tôi cười xiết chặt tay chị:

- Gầy mới đẹp chứ chị! Em còn chịu đựng được 15 giờ làm việc trong ngày mà! Chị yên tâm đi! Công việc làm ăn của chị ra sao rồi? Bán được nhiều sách không?

Chị Yến Kim than thở:

- Cũng tạm qua ngày thôi em à! Nhưng chị buồn và tiếc những sách quý ngày xưa mình không có tiền mua để đọc, bây giờ bán rẻ không ai mua. Nhà nước còn dùng chính sách bài trừ văn hóa phẩm đồi trụy để lấy có tịch thu sách báo của dân, rồi đem ra chợ trời bán. Chị thấy xã hội này loạn rồi em ơi!

Tôi lắc đầu chán nản:

- Đồi đòi là vậy chị à! Người không có kiến thức đâu biết cái gì quý mà gìn giữ. Các luận án Tiến Sĩ, Thạc Sĩ, những trang giấy mà ngày xưa người ta phải nặn tim óc mới có được, bây giờ bị vứt vào sọt rác. Cậu em bên Pháp gửi về cho ông bà ngoại em cuốn luận án tốt nghiệp Thạc Sĩ của cậu về ngành nguyên tử lực. Ông bà ngoại em quý đến nỗi Ba em mượn đọc cũng không cho. Vậy mà Cộng Sản dùng chiến dịch truy quét văn hóa phẩm đồi trụy, vào xét nhà ông bà ngoại em, thấy luận án của cậu em viết bằng tiếng Pháp, họ đọc chẳng hiểu gì, xé nát những tờ giấy đó, rồi vứt vào sọt rác, món quà mà ông ngoại em đã gìn giữ bao năm như một báu vật. Thật sự họ không đủ trình độ hiểu biết để nhận thức giá trị nào là văn hóa phẩm đồi trụy. Cái gì tốt đẹp của chế độ Việt Nam Cộng Hòa đối với họ đều đồi trụy hết!

Chị Yến Kim lên tiếng:

- Em ngồi đây! Chị đi kêu cho em ly cà phê đen đá nha!

Tôi trả lời:

- Em mới uống cà phê ở nhà rồi, chị đừng bận tâm! Tối ngày chị đi thăm anh Đông chưa?

Chị nhìn tôi buồn:

- Gần đến ngày thăm anh rồi, mà mẹ chị cứ đau yếu luôn, con chị bệnh hoài. Anh Đông viết thư bảo chị đừng đi thăm anh nếu có khó khăn, nhưng chị không nỡ để anh thất vọng.

Tôi thấy buồn theo chị. Tôi nói:

- Nếu chị thấy khó khăn về tiền bạc thì nói với em! Em sẵn lòng giúp chị đi nuôi anh Đông!

Chị Yến Kim gật đầu:

- Làm phiền em quá chị ngại! Chị cảm ơn em nhiều nha Cúc!

Tôi đứng lên ôm chị:

- Chị rán gìn giữ sức khỏe nha! Hôm nào chị em mình sẽ gặp lại.

Tôi rời sạp chị Yến Kim, đón xe qua Quận Tư thăm Quỳnh Dung, cô bạn thân nhất mà tôi cũng thương nhất! Chúng tôi thân nhau từ năm Đệ Nhị đến khi vào chung Đại Học Luật Khoa. Gia đình Quỳnh Dung ngày xưa có cửa hàng thức ăn, buổi sáng bán điểm tâm, trưa chiều bán cơm. Mẹ Quỳnh Dung là một phụ nữ đảm đang, một tay bà nuôi sống 8 người con và một ông chồng đang điếm chuyên sống nghề cờ bạc. Mỗi lần thua bài, ông về nhà đánh mẹ Quỳnh Dung để khảo tiền. Nàng đau khổ vì người cha nhẫn tâm nhưng không làm gì khác được khi mẹ nàng không bao giờ nghĩ đến ly dị chồng, như các con khuyến khích. Bà chịu đựng hy sinh đời mình để các con được có cha lẫn mẹ. Sự bất hạnh kéo dài ảnh hưởng đến đời sống riêng tư của Quỳnh Dung. Nàng đẹp lắm, lại dễ thương! Hai chúng tôi lúc bấy giờ là đối tượng cho các sinh viên đại học theo đuổi nhưng nàng chẳng để mắt đến ai và cũng không cho tôi tiếp xúc với chàng trai nào, tôi vì thương bạn nên cũng tránh xa đàn ông luôn. Tôi tâm sự với Quỳnh Dung:

- Tại sao bồ sợ đàn ông quá vậy Quỳnh Dung?

Nàng nhìn tôi trả lời:

- Mình thấy gương ba mình đối xử với mẹ mình nên mình không bao giờ có ý tưởng sẽ lấy chồng.

Tôi yên lặng, biết mình không đủ lời lẽ để an ủi bạn lúc này khi bạn tôi luôn đối diện với sự bất hạnh của gia đình nàng.

Năm 1972, mẹ Quỳnh Dung bị nhồi máu cơ tim, liệt nửa người, không còn kinh doanh được nữa. Trước cảnh bi đát của gia đình, Quỳnh Dung phải nghỉ học, thay mẹ bán hàng nuôi em, dù chỉ còn một năm nữa tốt nghiệp đại học như tôi. Học vẫn dở dang, nàng lại không có năng khiếu buôn bán nên kinh doanh lổ lãi, tiệm phải đóng cửa. Đến năm 1973 nàng được học bổng của Úc để đi du học một năm. Khi trở về nước, nhờ tiếng Anh giỏi Quỳnh Dung được nhận vào làm việc cho Ngân Hàng Việt Nam Thương Tín năm 1974. Lúc bấy giờ, lương nàng khá cao có khả năng nuôi mẹ và đàn em. Đến ngày 30/4/75 Cộng Sản chiếm miền Nam, Quỳnh Dung thất nghiệp. Làn sóng ồ ạt ra đi, nhà nàng ở gần cảng Saigon, có điều kiện xuống tàu nhưng mẹ nàng không chịu đi nên nàng phải ở lại lo cho mẹ, chỉ có hai em trai lớn của Quỳnh Dung là đi thoát. Hiện Quỳnh Dung sống với nghề mua đi bán lại đồ nhu yếu phẩm.

Tôi vừa xuống xe bước vào nhà, Quỳnh Dung vội chạy ra ôm tôi, tôi cũng ôm chặt lấy nàng nghẹn ngào:

- Lâu quá mình không gặp nhau! Cuộc sống bồ thế nào rồi?

Quỳnh Dung cười trả lời:

- Tạm sống qua ngày, chờ em mình bảo lãnh!

Tôi nài nỉ:

- Chờ đến bao giờ hả Quỳnh Dung! Bồ về làm việc chung với mình đi!

Nàng gạt ngang:

- Thôi đi bạn! Nghề của bồ mình không thích, vả lại bồ bà già cho ai trông?

Tôi hỏi nàng:

- Bác gái khỏe không? Bác trai có thay đổi tánh tình chút nào không?

Quyên Dung buồn bã trả lời:

- Sức khỏe mẹ mình yếu đi nhiều! Ông già mình thì khỏi nói, thời nào ông cũng vậy!

Tôi thở dài nhắc lại chuyện xưa:

- Nhớ ngày nào hai đứa mình còn chung mái trường Luật Khoa, sau giờ tan học, bồ thường chở mình vào Chợ Lớn ăn mì, dung dăng dung dẻ vui chơi. Dù mình nghèo nhưng bình an. Bây giờ đổi đời rồi, mình chẳng thấy ai hạnh phúc hơn.

Quyên Dung tiếp lời:

- Mình mừng cho bồ, có cuộc sống không tệ!

Tôi nhìn Quyên Dung:

- Khi nào bồ cần mình giúp đỡ, nhớ tâm sự với mình nha!

Quyên Dung xua tay:

- Không cần đâu Cúc! Khi nào cần gì, mình sẽ nói với bồ!

Tánh bạn tôi là vậy! luôn luôn từ chối sự giúp đỡ của người khác. Nàng có lòng tự trọng, lại có phần tự cao.

Tôi cảm thông nàng điều đó và thương bạn rất nhiều.

Sau khi thăm Quyên Dung, tôi thả bộ dọc theo cầu Khánh Hội đến Quảng Trường Thành Phố. Nhìn tượng đài HCM tôi thầm hỏi: *“Ông có thấy người dân Việt Nam đau khổ khi ông chọn sai con đường lãnh đạo dân tộc không?”*

Ngày nghỉ cuối tuần rồi cũng qua, công việc mới lại bắt đầu. Anh Học đang chờ tôi trước cửa Tổ Hợp Gia Công để chờ tôi đến Công Ty Quận 10. Tôi quen anh Học trong dịp tình cờ tôi đi xe xích lô của anh. Từ đó tôi biết anh là một chiến sĩ Việt Nam Cộng Hòa với cấp bậc Trung Úy được thả về sau 5 năm đi tù cải tạo. Anh có gia đình một vợ hai con, hoàn cảnh đưa đẩy anh không còn sự lựa chọn nào ngoài chạy xe xích lô nuôi sống gia đình. Vợ con anh đau yếu triền miên từ ngày sống Vùng Kinh Tế Mới nên sau khi ra trại anh đem vợ con về ở nhờ nhà người bạn để trị bệnh. Nếu anh chạy không đủ thu nhập để trả tiền thuê xe thì chủ sẽ lấy xe lại nên anh cố gắng chạy ngày đêm đến khi nào đủ tiền nuôi sống gia đình một ngày anh mới quay về nhà. Hoàn cảnh anh thật đáng thương! Từ đó, để giúp anh có đồng lương cố định và không vất vả chạy xe suốt ngày đêm, tôi trả công anh chạy xe tháng cho tôi, dù đi hay không tôi vẫn trả đủ tiền một tháng theo anh muốn.

Anh Học dừng xe trước Công Ty Quận 10 cắt dòng tư tưởng tôi. Tôi xuống xe và nói:

- Anh Học chờ tôi ở đây nha!

Tôi đến phòng Ban Giám Đốc, gõ nhẹ cửa. Chú Tư, Giám Đốc Công Ty mở cửa lên tiếng:

- Mời cô Cúc vào! Tôi vừa chỉ thị cô Chi, thủ quỹ đi ngân hàng rút tiền trả cô sáng nay. Công Ty tôi đang gặp rắc rối với Ban Thanh Tra Quận về hàng thứ phế. Cô Cúc có thể cố vấn cho tôi gỡ rối việc này không?

Tôi hỏi lại:

- Chú Tư muốn nói đến các lô hàng đậu xanh, đậu phộng sau khi Tổ Hợp Gia Công của cháu trả lại cho Công Ty của chú phải không?

Chú Tư gật đầu xác nhận, tôi nói tiếp:

- Mặt hàng thứ phế này theo quy định của nhà nước, Công Ty Quận phải bán lại cho Hợp Tác Xã Quận, không được bán trực tiếp cho dân. Hợp Tác Xã sẽ bán lại hàng này cho những cơ sở chế biến thức ăn gia súc hoặc ép dầu. Việc này cháu đã hướng dẫn cho cô Tú, Kế Toán Trưởng của Công Ty chú rồi mà!

Chú Tư lo lắng nhìn tôi:

- Nhưng Cô Tú đã nghĩ việc rồi cô Cúc. Hiện tại cô Trân thay thế mà tôi lại không rành sổ sách kế toán cho lắm! Mấy cô này làm khổ tôi rồi!

Tôi trấn an chú Tư:

- Nếu chú cho phép! Cháu sẽ hướng dẫn cô Trân làm lại sổ sách rõ ràng và giải thích cho Ban Thanh Tra hiểu. Việc này chẳng có gì nghiêm trọng đâu chú!

Chú Tư tiếp lời:

- Tôi cảm ơn cô Cúc nhiều! Nhờ cô hướng dẫn Công Ty tôi hợp tác với Công Ty Ngoại Thương lúc ban đầu nên tôi mới đứng vững đến ngày hôm nay. Trước đây tôi là thầy giáo dạy học, đâu biết buôn bán. Bên Mặt Trận họ đề cử tôi làm Giám Đốc Công Ty Quận 10 nên mới khổ cho tôi. Nếu không có cô giúp chắc tôi không còn ngồi ở đây.

Chú Tư vừa dứt lời, cô Chi gõ cửa bước vào:

- Thưa Giám Đốc, tôi đã rút tiền về rồi! Xin mời cô Cúc xuống lãnh.

Tôi đứng lên chào chú Tư, theo cô Chi xuống Phòng Kế Toán lãnh tiền. Sau khi kiểm tiền xong, tôi bước ra cửa Công Ty gọi anh Học:

- Anh vác mấy bao tiền ra xe dùm tôi được không!

Anh Học trở mắt nhìn tôi:

- Sao nhiều tiền quá vậy cô Cúc?

Tôi cười đáp:

- Anh thắc mắc cũng phải, tiền lẻ không hà, nên mới nhiều như vậy! Anh chở tôi đến trạm thu mua hàng của anh Sáu nha!

Anh Học yên lặng chạy xe. Tôi nhớ lại ngày Cộng Sản chiếm miền Nam, dùng chính sách đổi tiền để làm nghèo dân. Tôi còn nhớ lúc bấy giờ, mỗi gia đình chỉ được đổi 200.000 đồng của Việt Nam Cộng Hòa mới có được 200 đồng của XHCN, ai còn dư tiền lại kể như bỏ. Một số người giàu có bị mất quá nhiều tiền trở nên điên loạn, có người tự tử. Mới qua 5 năm, tiền XHCN mất giá trị đi nhiều. Mỗi lô hàng của tôi trị giá từ 500 ngàn đồng đến một triệu đồng tiền mới mà lãnh toàn giấy 10 đồng, 20 đồng, cao nhất là tờ 50 đồng. Mỗi lần lãnh tiền, tôi rất vất vả vì khiêng nặng lại còn bị cảnh sát giao thông xét hỏi. Trước đây, tôi giao nhiệm vụ đi lãnh tiền Các Công Ty Quận cho Minh. Em chở tiền bằng Honda, bị cảnh sát xét và tịch thu vì họ có thành kiến với tù cải tạo, nên em giao lại nhiệm vụ này cho tôi. Anh Học thấy tôi yên lặng nên hỏi:

- Mỗi lần lãnh nhiều tiền như vậy cô Cúc có sợ không? Thời buổi này người ta cướp giật dữ lắm! Có gia đình ông bà hay cha mẹ bị con cháu trùm bao bố đập chết hoặc chặt đầu, bóp cổ chết cũng vì tiền. Cô Cúc phải cẩn thận!

Tôi nhìn anh:

- Tôi cảm ơn anh nhắc nhở tôi! Không có cách gì hơn! Ba mẹ tôi cũng thường khuyên tôi như anh.

Qua lại với anh Học vài câu chuyện thì xe đến trạm thu mua nguyên liệu sô. Anh Sáu thấy tôi chạy ra. Tôi lên tiếng:

- Em giao tiền này cho anh, em phải đi ngay để lo mượn xe đi rước Chương chiều mai ở Phi Trường Tân Sơn Nhất. Anh chị nếu có đi cùng thì đến Cơ Sở Gia Công lúc 4 giờ chiều nha!

Anh Sáu gật đầu! Anh Học chở tôi đến Công Ty Quận Nhất. Trong các Công Ty Quận Xuất Khẩu mà tôi hợp tác, chỉ có Quận 1 phát triển mạnh. Quận này có nhiều dịch vụ và cơ sở làm ăn lớn từ thời Việt Nam Cộng Hòa để lại. Một phần anh Phúc và chị Mai có trình độ văn hóa cấp đại học nên biết kinh doanh. Còn các Giám Đốc Quận khác đa số xuất thân từ trong chiến khu, hoặc Hà Nội đưa vào dựa trên lý lịch cách mạng nên họ không có nhiều sáng kiến để phát triển kinh tế.

Xe dừng trước Công Ty, tôi lên thẳng phòng Ban Giám Đốc gặp anh Phúc, chị Mai. Cả anh Ba Chủ Tịch Quận cũng có mặt ở đó. Chị Mai mừng rỡ chạy ra nắm tay tôi kéo vào phòng:

- Anh Ba nhờ chị mời em đi Maxim tối nay, chị và anh Phúc cũng đi nữa, sẵn có anh Ba ở đây em trả lời luôn nha!

Tôi cười nhìn anh Ba:

- Em cảm ơn anh Ba! Nhưng tối nay em không thể đi được, vì em còn sắp xếp công việc để chiều mai đón Chương, em trai út của em từ bên Pháp về.

Anh Phúc lên tiếng hỏi:

- Em trai em đi Pháp diện gì?

Tôi trả lời:

- Diện du học anh Phúc! Chương đi từ năm 1973, nay Chương về thăm nhà lần đầu tiên, nên em lên đây nhờ anh chị cho em mượn xe của Công Ty để đi đón Chương, em sẽ chi trả tiền xăng dầu lại Công Ty và nhờ anh để Lộc lái xe dùm.

Anh Phúc cười vui:

- Chuyện đó dễ thôi! Anh sẽ cho chú Lộc đến đón em chiều mai, tại Cơ Sở Gia Công phải không?

Tôi trả lời:

- Dạ! Lúc 4 giờ chiều!

Anh Ba tiếp lời:

- Rất tiếc em không đến được Maxim tối nay! Đêm nay ở đó có chương trình văn nghệ đặc biệt nên anh muốn mời em tham dự. Vậy kỳ sau, anh mời em và Chương cùng đi chắc em không từ chối chứ!

Tôi cười trả lời:

- Em không dám hứa trước với anh! Nhưng đến lúc đó nếu thuận tiện em sẽ đi!

Chị Mai xen vào:

- Mời cô này đi chơi thì khó! Nhưng có việc làm thì cô nhận liền.

Anh Phúc cười đùa:

- Cô này được sanh ra để làm việc, chứ không biết hưởng thụ.

Mọi người đều cười theo anh Phúc. Sau đó tôi chào Ban Giám Đốc rời Công Ty. Anh Ba tiễn tôi ra xe.